

IX, 2. — Edusk. esit. N:o 22.

**Hänninen, Edvard Walpas, y. m.: Ehdotus
laiksi 8-tuntisesta työpäivästä.**

Suomen Eduskunnalle.

Kapitalistisen aikakauden työläisiä on joutunut tukalaan tilaan. Työmarkkinoilla on heidän ollut pakko vuokrata itseään töihin hyvin huonoilla ehdoilla. Työajat ovat olleet pitkiä. Eräinä kehityskausina ovat ne olleet tavallisimmin toistakymmentä tuntia vuorokaudessa. 14—16-tuntiset työpäivät ovat olleet usein tavattuja. Työläisten on ollut pakko käyttää työntekoon niin tyyten aikansa, että heille ei ole jäänyt riittäviä ruokailu-, ruuansulatus- eikä lepoaikoja. Tällaiseen tilaan on joutunut myös palkkatöihin suistettuja naisia, nuoria ja lapsia. Iältään kovin nuoria ja voimiltaan heikkoja on pidetty myöskin mitä epäterveellisimmissä ja rasittavimmissa töissä niin pitkinä työpäivinä, että työnteko on ollut heitä kiduttavaa rääkkäystä. Lukemattomat määrät ihmisiä on tärvelty siten. He ovat menettäneet elinvoimiaan ja kauneuttaan. Heistä on tehty epämuodostuneita, viallisia, kuihtuneita ja sairaita. Heiltä on viety elämän onnea ja heille tuotettu tuskia ja kärsimyksiä. Kokonaisia sukuja on heikonnettu. Arvaamattoman paljon on yksityisiä suistettu ennenaikaiseen hautaan.

„Vapaan kilpailun” vallitessa työmarkkinoilla ovat pitkän työajan tuottamat vauriot käyneet niin kauheiksi, että kapitalististen valtioiden on ollut pakko ruveta suojelemaan töissä pidettyjä. Lainsäädännön avulla on rajotettu etusijassa lasten ja nuorten työssä kiduttamista. On määrätty ikärajoja

ja kielletty ottamasta niiden alapuolella olevia töihin. On kielletty heiltä enemmän tai vähemmän tiukasti yötyö. On rajotettu myös heidän työaikansa pituutta. Lakimääräinen suojelus on ulotettu vähitellen myös naisiin, kieltäen pitämästä heitä yötyössä ja rajottaen heidän työaikansa. Täysikasvuisten miesten suojelus on tunnustettu vähitellen yhtä tarpeelliseksi.

Työaikaa rajottavia suojelulakeja on annettu viime vuosisadalla ja sen jälkeen yhteensä suuri määrä. Niissä on monenlaisia määräyksiä. Täysi-ikäisten työpäivä on supistettu määrättyillä aloilla varsinkin kahteentoista, yhteentoista tai kymmeneen tuntiin. Kuitenkin on joukko lakeja, joiden määräämä pisin työaika on vain 8 tuntia vuorokaudessa tai 48 tuntia viikossa.

Suomi kuuluu nykyisin kaikkein kehittymättömmimpiin maihin siinä suhteessa, ettei täällä ole täysi-ikäisten miesten eikä edes naisten työaikaa rajottavaa lakia, lukuunottamatta vain yhtä pientä kansalaismäärää suojelevaa lakia. Pitkän työajan tuottamat tuhot ovatkin siitä syystä olleet maassamme edellisinä vuosikymmeninä hyvin kauhistuttavia. Niitä on jatkunut useilla aloilla meidän aikaamme asti. Ne ovat vieneet paljon uhreja. Suurista epäkohdista on ollut seuraus, että lyhyemmän työajan ja enemmän vapauden kaipuu on ollut työväestömme keskuudessa varsinkin parin viime vuosikymmenen ajan hyvin vaikuttava. Työläiset ovat niinä aikoina uhranneet mittaamattoman paljon aikaa ja voimia luodakseen järjestöjä, joiden avulla voi lyhentää työaikaa. Niiden rauhallisella toiminnalla on saatukin paljan vapautta. Usein on ollut pakko vallottaa sitä kovilla työtaisteluilla, jotka ovat kysyneet työläisten taholta sankarillista uhrautuvaisuutta ja kestävyyttä. Joskus on vasta kovan nälkäkauden jälkeen saatu tarkotettu voitto.

Rautaisen ulkonaisen pakon poistuttua on äskettäin syntynyt työväen keskuudessa aivan kuin luonnonvoimainen enemmän vapauden vaatimus. Työläisryhmä toisensa jälkeen on ilmottanut tahtovansa 8-tuntisen työpäivän. Toiset ovat antaneet toisilleen voimakasta tukea. 8-tuntinen työpäivä on

otettu ikäänkuin sieppaamalla jo kymmenille tuhansille työläisille. Tuo valtava liike on jatkunut edelleen temmaten yhä uusia joukkoja mukaansa. Elleivät kaikki asianomaiset työnantajat myöntäisi 8-tuntista tai jos sen pakosta myöntäneet ryhtyisivät myöhemmin ottamaan myönnytyksiä takaisin, niin voisi tulla suuria ja järkyttäviä työtaisteluja. Ne voisivat muodostua pitkäaikaisemmiksi, katkerimmiksi ja tuhoisimmiksi kuin konsanaan ennen sellaiset Suomessa.

Suomen Eduskunnalla on velvollisuus kiinnittää vakavata huomiota tuohon asiain tilaan. Eduskunta ehkäisee varmaankin suuria tuhoja, jos se säätää mahdollisimman pian lain, joka turvaa työväen työajan lyhennykseen nähden saavuttamia voittoja ja määrää niiden mukaisen 8-tuntisen työpäivän käytäntöön myös lukuisissa muissa töissä ja toimissa, joissa se ei ole vielä käytännössä.

Sellaisen, Suomen kansan valtavan enemmistön haluaman lain tulee ulottua mahdollisimman useille työaloille. Toisilla niistä voi sovelluttaa suuremmitta vaikeuksista käytäntöön määräyksen, että työpäivä saa olla enintään 8 tuntia. Eräät toimialat vaativat kuitenkin väljempää määräystä, niin että toisina päivinä voi suorittaa tehtäviä kauvemmin kuin 8 tuntia ja toisina päivinä vastaavassa määrässä vähemmän. Tällaisilla toimialoilla voi kuitenkin noudattaa määräystä, että viikon työaika saa olla enintään 48 tuntia. Eräillä aloilla ilmenee tehtäviä, joita on useista syistä pakko suorittaa teettämällä ne säännöllisellä työläismäärällä tai vain joillakin ylityönä. Sellaisia tehtäviä varten voidaan tehdä poikkeuksia kiinteästä työpäivän pituuden määrästä. Korjaus-, puhdistus- y. m. työt voivat pienissä liikkeissä, joissa ei voida pitää erikoisia henkilöitä pelkästään niitä töitä varten, seisauttaa työn säännöllisen kulun ja pakottaa osan työläisiä joutilaiksi, jos ne tehdään säännöllisenä työaikana, mutta työ voi jatkua säännöllisesti, jos jotkut siihen osaaottavat suorittavat edellä mainitut työt ylityönä. Jos tuollaisia tapauksia varten sallitaan ylityötä, niin on sen määrä supistettava varmoihin aikarajoihin ja lisäksi säädettävä esteitä, mitkä ehkäisevät työnantajaa ainakin jonkin verran käyttämästä väärin ainoastaan

tähdellisiä tarpeita varten myönnettyä ylityöoikeutta. Ehkäisykeinona käytetään määräyksiä, että ylityötä saa tehdä vain määrättyissä tapauksissa, työläisen itsensä tai lain noudattamista valvovan viranomaisen suostumuksella ja ainastaan korotetulla palkalla. Tämän korotuksen tulee olla hyvin tuntuvan, ennenkuin se täyttää huomattavassa määrässä tarkoituksen. Määräys, että ylitöistä ja lisätöistä on pidettävä tarkastusta varten luetteloa, hillitsee myös ylityön väärin käyttämistä. Tarkastavan viranomaisen tiedoksi on saatettava myöskin koko noudatettava työtuntijärjestelmä, jotta hän voi määrätä sen muutettavaksi, jos se on lainvastainen. Laissa tulee olla myös niin tehokkaita rangaistusmääräyksiä, että niillä voidaan pakottaa pienen ja suuren työliikkeen pitäjät välttämään sen rikkomista.

Monille työ- ja teollisuusaloille kaikkine erikoismääräyksineen sopiva työaikalaki ei voi kuitenkaan sisältää kaikkia erikoismääräyksiä, jotka voivat olla eri aloilla tarpeen. Monia useassa suhteessa varsin erilaisia työaloja käsittävä laki 8-tuntisesta työpäivästä saakin olla peruslaki, jota erikoislait voivat täydentää. — Tällainen peruslaki voidaan valmistaa niin lyhyessä ajassa kuin nykyinen tilanne vaatii.

Pysyvästä hyödyistä, mitä 8 tunnin laki tulee tuottamaan, ei liene edes epäilyjä. Monet terveydenhoitokongressit ja sängen lukuisat rehelliset ja ymmärtävät lääkärit, fysiologit y. m. ovat osottaneet valaisevilla puolteillaan ja lausunnoillaan siitä koituvat suuret edut. Sen tuoma ja turvaama lisä-vapaus voi oikein käytettynä kohottaa tuhoavankin työn jälkeen elinvoimia ja ruumiin kukoistusta. Henkiselle kehitykselle on se vapaus mitä arvokkain apukeino. Se lisää hetkiä, joita työläiset voivat käyttää tietojen, taitojen ja valistuksen hankkimiseen. Se avaa työläisille hienostavat ja jalostavat taiteet. Se lisää ja kohottaa kaikkia hyveitä.

Työväen valtavan osan työajan lyhentäminen 8-tuntiseksi on kuin kansan uudestaan synnytyks. Se luo niin runsaasti uusia voimia, lahjoja ja kykyjä. Se saa välttämään vahinkoja ja tapaturmia. Se vilkastuttaa työnteon, niin että sato on oleva työtuntia kohti suurempi kuin konsanaan. Ylen ra-

sittavista ja tylsistyttävistä kahleista osittain vapautunut ajatus luo lukemattomat määrät tapoja ja keksintöjä, jotka vaikuttavat edullisesti työvälineiden käyttämiseen ja tuotantoon. — Kehitys on voittava kaikin puolin moninkertaisesti.

Pyydämme kunnioittaen,

että Eduskunta käsittelee säädetyssä järjestyksessä seuraavan lakiehdotuksen ja hyväksyy sen:

Laki

8-tuntisesta työajasta.

1 §.

Tämän lain alaisia ovat alempana mainitut liikkeet ja yritykset, jos niissä käytetään työssä muita kuin puolisoa ja omia vajavaltaisia lapsia:

- 1) käsityö- ja tehdasliikkeet sekä muut teollisuus-ammattit;
- 2) kauppa-, konttori- ja varastoliikkeet;
- 3) ravintola-, hotelli- ja kahvilaliikkeet;
- 4) rakennusten, satamain, ratain, siltain, teiden ja kaikenlaisten kulkulaitosten rakentaminen, korjaus ja kunnossapito;
- 5) rautatie-, raitiotie- ja automobiililiikenne, ajurinamatti sekä posti-, lennätin- ja puhelinlaitokset;
- 6) pelastus- ja sukellustoiminta;
- 7) saunat, kylpylät, sairaalat ja muut yleiset laitokset;
- 8) raivaus-, perkaus-, kuivaus- ja puhtaanapitotyöt;
- 9) liikkeet ja yritykset, jotka tarkottavat metsän- ja haionhakkuuta, puutavaranaajoa, lauttausta ja uittoa, tavarannlastaamista ja purkamista; sekä
- 10) liikkeet ja yritykset, jotka on pidettävä edellämaintittujen veroisina.

Mitä tässä laissa säädetään, koskee myös sellaista liikettä ja yritystä, jota valtio, kunta, seurakunta, yhdistys tai laitos pitää, vaikka ei sitä harjoitetaakaan elinkeinona.

2 §.

Työntekijää ei saa tämän lain alaisissa liikkeissä ja yrityksissä pitää säännöllisessä työssä enempää kuin 8 tuntia vuorokaudessa eikä enempää kuin 48 tuntia viikossa.

Milloin työn teknillinen laatu tai muut pakottavat seikat niin vaativat, saa työntekijän suostumuksella tehdä työtä enempi kuin 8 tuntia vuorokaudessa, viikkotuntien lukua siten kuitenkin lisäämättä.

Kaivos- ja vuoriteollisuudessa lasketaan kaivokseen laskeutuminen ja kaivoksesta nouseminen työaikaan; samoin myös muussa työssä kulkeminen työnantajan määräämästä lähtöpaikasta varsinaiseen työnsuorituspaikkaan sekä sieltä määrättyyn lähtöpaikkaan palaaminen.

3 §.

2 §:ssä mainitun työajan lisäksi sallittakoon työntekijää hänen suostumuksellaan pitää ylityössä enintään 10 tuntia viikossa, ei kuitenkaan enempää kuin 100 tuntia vuodessa.

Tämän lisäksi saa, milloin työn säännöllinen jatkuminen välttämättä niin vaatii, ammattientarkastajan ja työntekijän suostumuksella tehdä ylityötä korkeintaan 100 tuntia vuodessa.

4 §.

Ylityöstä on kahtena ensimmäisenä tuntina varsinaisen työajan päättymisestä maksettava vähintään 50 % ja sen jälkeen tehtävästä ylityöstä vähintään 100 % korotettu palkka.

5 §.

Kun luonnontapahtuma, tapaturma tai muu vaara uhkaa tahi on keskeyttänyt työn, saa 2 ja 3 §:ssä säädettyjä työaikoja, mikäli nuo seikat vaativat, kohtuullisesti pidentää, ei kuitenkaan kauvemmin kuin neljän viikon aikana. Sellaista työtä ei lueta 3 §:ssä mainittuun ylityöaikaan.

Siten toimeenpannusta työajan pitennyksestä on työnantajan viipymättä ammattientarkastajalle lähetettävä ilmoitus, jossa on tarkasti mainittava toimenpiteen syy sekä pitennyksen laajuus ja kestävyys. Ammattientarkastajan tulee, tutkittuaan asianlaatua, joko jättää asia tuon ilmoituksen varaan tahi ryhtyä toimenpiteisiin pitennyksen rajoittamiseksi tai lakkauttamiseksi.

4 §:n säännökset ylityökorvauksista ovat myös tällaiseen hätätyöhön sovellettavat.

6 §.

Sunnuntain ajaksi on työntekijälle annettava vähintään 30 tuntia kestävä yhtäjaksoinen vapaus työstä. Ellei tämä kuitenkaan ole mahdollista, annettakoon vastaava vapaus muuna viikon aikana.

7 §.

Jos työaika on 8 tuntia vuorokaudessa eikä työ ole järjestetty säännöllisesti vaihtuviin 8 tunnin vuoroihin, on työntekijälle työn aikana annettava ainakin yksi säännöllinen, vähintään tunnin kestävä lepoetki, jonka aikana hän saakoon esteettömästi poistua työpaikalta. Tämä ei kuitenkaan koske voimakoneita hoitavia henkilöitä.

Milloin työ on järjestetty säännöllisesti vaihtuviin enintään 8 tunnin vuoroihin, on työntekijälle annettava joko vähintään puolen tunnin ruokailuloma tai tilaisuutta syömiseen työn aikana.

Lepoetkiä tai ruokailuaikoja älköön luettako pois työajasta, paitsi milloin työntekijä saa esteettömästi niiden aikana poistua työpaikalta.

8 §.

Tehdyistä ylityöistä ja hätätyöistä sekä näistä maksetuista palkoista on työnantaja velvollinen pitämään luetteloa, joka on vaadittaessa näytettävä ammattientarkastajalle sekä työntekijäin valtuutetulle.

Jos työntekijät sitä vaativat, on työnantaja velvollinen antamaan maksutta kuukausittain otteen tästä luettelosta työntekijäin valtuutetulle.

9 §.

Jokaisessa tämän lain alaisessa liikkeessä, työhuoneessa tai varsinaisessa työpaikassa on työnantajan toimesta tämä laki ja tiedonanto käytännössä olevasta tuntijärjestelmästä pidettävä sopivalla paikalla nähtävänä.

Työtuntijärjestelmästä on tehtävä mahdollisimman pian ilmoitus ammattientarkastajalle.

10 §.

Työnantaja olkoon kielletty pidentämästä tässä laissa säädettyjä työaikoja antamalla työtä kotona tehtäväksi.

11 §.

Tämän lain noudattamista valvoo teollisuushallituksen ylivalvonnan alaisena ammattientarkastus sillä tavalla kuin siitä on erittäin säädetty.

12 §.

Työnantaja saakoon sakkoo viidestä markasta kahteenkymmeneenviiteen markkaan asti jokaista työläistä kohti, jota hän on pitänyt työssä vastoin tämän lain työaikaa koskevia määräyksiä, ja jokaista vuorokautta kohti, jona työläinen on siten ollut vastoin tätä lakia työssä.

Jos rikos on tapahtunut ammattientarkastajan tai muun viranomaisen kiellosta tai oikeuden antamasta tuomiosta huolimatta, olkoon sakko enintään viisikymmentä markkaa kutakin työläistä ja vuorokautta kohti.

Työnantaja, joka on rikkonut muuten tämän lain määräyksiä, saakoon sakkoo kahdestakymmenestäviidestä markasta tuhanteen markkaan asti.

Liikkeenhoitaja, työnjohtaja tai muu työnantajan sijainen, joka on omalla uhallaan rikkonut tätä lakia, saakoon myös sakkoo kahdestakymmenestäviidestä markasta viiteensataan markkaan asti, mutta älköön hänen syyllisyytensä vapauttako varsinaista työnantajaa tämän §:n kolmessa ensimmäisessä kohdassa mainituista rangaistuksista.

Tämän lain rikkomisesta tehköön virallinen syyttäjä syytteen laillisessa oikeudessa.

Tällä lailla kumotaan — — — — —

Tämä laki astuu voimaan kahden kuukauden kuluttua sen

Helsingissä huhtikuun 25 päivänä 1917.

Edvard Walpas-Hänninen.

Evert Eloranta.

J. Lumivuokko.

Nestor Aronen.

Miina Sillanpää.

Emil Murto.

Hulda Salmi.

F. Rantanen.

Mikko Virkki.

Otto Marttila.

Jaakko Mäki.

P. Leppänen.

Osk. Jalava.

K. Hakala.

J. A. Lehtosaari.

H. Pärssinen.

Sulho Leppä.

Jalo Kohonen.

Anna Huhtinen.

E. Aromaa.

Anton Huotari.

Armas Paasonen.
